

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed - method) ระหว่างวิธีการเชิงคุณภาพกับวิธีการเชิงปริมาณ โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางแก้ไขในการนำการจัดการความรู้เข้ามาใช้ของสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี และเทศบาลเมืองสองพี่น้อง ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยนำเสนอตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
 - 1.1 ชั้นศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน
 - 1.2 ชั้นศึกษาแนวทางแก้ไข
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เชี่ยวชาญของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลสุพรรณบุรี ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ชั้นศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน

ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของสถานศึกษา และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลสุพรรณบุรี โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ในชั้นการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน นี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

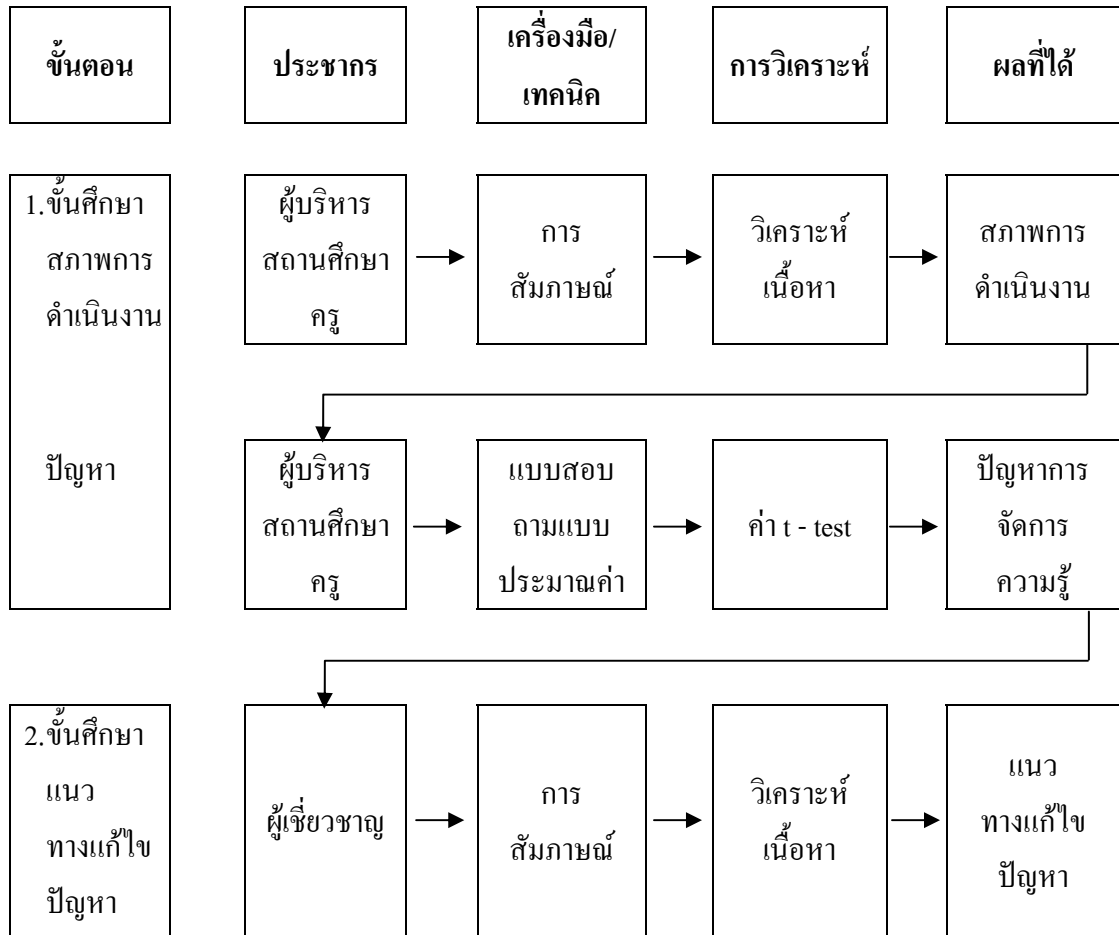
1.1 ชั้นศึกษาสภาพการดำเนินงาน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี 9 โรงเรียน จำนวน 16 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา

1.2 ขั้นศึกษาปัญหาโดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี 9 โรงเรียน จำนวน 16 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเรื่องของปัญหาในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจ โดยการใ้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับครูจากกลุ่มตัวอย่างครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี 9 โรงเรียน จำนวน 159 คน

2. ขั้นศึกษาแนวทางแก้ไข

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้จากศึกษาปัญหามาทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขโดยผู้วิจัยใช้วิธีการ สัมภาษณ์ กับผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการความรู้ จากกลุ่มตัวอย่าง 5 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ประมวลผล จากนั้นทำการแปรผลข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเนื้อหาเพื่อให้ได้ผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และจัดทำเป็นรายงานผลของการวิจัย

สรุปขั้นตอนดำเนินการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ

1.1 สภาพการดำเนินงานในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลสุพรรณบุรี 9 โรงเรียน จำนวน 17 คน

1.2 ปัญหาในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คนและครูจากสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี 9 โรงเรียน จำนวน 264 คน

1.3 แนวทางแก้ไขที่เหมาะสมในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ประชากร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีความชำนาญในการจัดการความรู้ จำนวน 5 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ

2.1 สภาพการดำเนินงานในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี 9 โรงเรียน จำนวน 16 คน

2.2 ปัญหาในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 16 คน และครูจากสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี 9 โรงเรียน จำนวน 159 คน จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับ $e = .05$ (กาญจนา รุ่งราตรี. 2542 : 45) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

N คือ ขนาดของประชากร ในที่นี้คือ 264

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ ($e = .05$)

ผลจากการคำนวณได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 159 คน

2.3 แนวทางแก้ไขในการจัดการความรู้ในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีความชำนาญในการจัดการความรู้ จำนวน 5 คน จากกลุ่มประชากร

การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยใช้การเทียบสัดส่วนจากจำนวนครู กับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ โดยใช้การเทียบสัดส่วนแยกตามสังกัดเทศบาล ดังรายละเอียดในตาราง 1

เพื่อต้องการให้ได้กลุ่มตัวอย่างกระจายครอบคลุมพื้นที่ของสถานศึกษา ผู้วิจัยเลือกจำนวนครูในแต่ละเทศบาลโดยการเทียบสัดส่วน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 2

2.4 เขียนรายชื่อครูแยกตามโรงเรียนของเทศบาลแต่ละแห่ง แล้วใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลากชื่อครูแต่ละโรงเรียนเท่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามสังกัดเทศบาล

ที่ตั้งเทศบาล	ประชากร (ครู)	กลุ่มตัวอย่าง (ครู)
เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี	156	94
เทศบาลเมืองสองพี่น้อง	108	65
รวม	264	159

ตาราง 2 จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแยกตามสังกัดของสถานศึกษา

ที่ตั้งเทศบาล	กลุ่มตัวอย่าง (ครู)
เมืองสุพรรณบุรี	
โรงเรียนเทศบาล 1 วัดประตูลำดวน	26
โรงเรียนเทศบาล 2 วัดปราสาททอง	35
โรงเรียนเทศบาล 3 วัดไชนาวาส	24
โรงเรียนเทศบาล 4 วัดศรีบัวบาน	9
รวม	94
เมืองสองพี่น้อง	
โรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่	22
โรงเรียนเทศบาล 2 อำนวยวิทย์	21
โรงเรียนเทศบาล 3 วัดใหม่อัมพวัน	10
โรงเรียนเทศบาล 4 วัดโพธิ์อัน	6
โรงเรียนเทศบาล 5 วัดศรีสำราญ	6
รวม	65
รวมทั้งสิ้น	159

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ (Questionnaire) ผู้บริหารในเรื่องสภาพการดำเนินงาน และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการความรู้ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี และแบบสอบถามของครูเรื่อง ปัญหาในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี 1 ฉบับ ดังนี้

แบบสอบถาม เรื่อง ปัญหาในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา การจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ สุกาเพ็ญ จริยะเศรษฐ์ (2542 : 122) และนภภรณ์ จันทรศัพท์ และคณะ (2546 : 156) ซึ่งปรับปรุงมาจากวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

ระดับ 5	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เป็นปัญหามาก
ระดับ 3	หมายถึง	เป็นปัญหาปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของสถานศึกษา หลักการในการสร้างข้อคำถาม และไปสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับการดำเนินงานในการจัดการความรู้ของสถานศึกษา และดำเนินการสร้างแบบสอบถาม พร้อมทั้งเสนอประธานกรรมการ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชา ความสอดคล้องกันของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ เพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ
4. ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ร่วมกับประธานกรรมการ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าแอลฟาสัมประสิทธิ์ (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach) จากนั้นผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยในการทำวิจัยในครั้งนี้จะประกอบไปด้วยการไปสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี และเทศบาลเมืองสองพี่น้อง เพื่อติดต่อขอสัมภาษณ์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความช่วยเหลือจากผู้บริหารตามกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี และเทศบาลเมืองสองพี่น้อง เพื่อติดต่อประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความช่วยเหลือจากครูแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตามรายชื่อครูที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบ เพื่อตอบตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้
4. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อติดต่อขอสัมภาษณ์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้คำตอบตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยกำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์คำนวณสถิติภาพบรรยายของข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์
3. การวิเคราะห์ ปัญหา ในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี ใช้การตรวจค่า t -test เพื่อทดสอบค่าเฉลี่ยของปัญหาในข้อใดมีค่าตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไปจะถือว่าการดำเนินงานในข้อนั้นเป็นปัญหาที่ต้องหาทางแก้ไขต่อไป อนึ่งในการทดสอบผู้วิจัยได้กำหนดความมีนัยสำคัญไว้ที่ 0.05
4. การวิเคราะห์แนวทางแก้ไขในการจัดการความรู้ในสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์